

Задолжително гласање – План за час

Задачи за учениците

- Да се дискутира во врска со важноста на гласањето во демократските општества.
- Да се научи како функционира *задолжителното гласање* во демократските држави кои го спроведуваат.
- Да се анализираат причините за поддржување или спротивставување на задолжителното гласање.
- Да се пронајдат области на согласување и несогласување со другите ученици.
- Да се донесе одлука, поединечно или групно, дали задолжителното гласање е неопходна демократска реформа; да се поддржат одлуките донесени врз основа на докази и здраво размислување.
- Да се размисли во врска со вредноста на аргументираната дискусија кога се донесуваат одлуки по прашања во една демократија.

Прашање за аргументирана дискусија

Дали гласањето треба да биде задолжително во нашата демократија?

Материјали

- Постапки на часот
- Материјал бр. 1— Водич за аргументирани дискусии
- Материјал бр. 2—Активности за аргументирани дискусии
- Материјал бр. 3—Осврт на учениците кон аргументираната дискусија
- Четиво
- Одбрани извори
- Прашање за аргументирана дискусија со дадени аргументи
(изборно—користете го доколку на учениците им е тешко да ги извлечат аргументите или времето е ограничено)

Задолжително гласање – Четиво

1 Гласањето е клучно за граѓанското учество во едно демократско општество. Изборите
2 се неопходен начин за луѓето да ги искажат своите гледишта и да поттикнат промена.
3 Изборите исто така се и показател за посветеноста на една земја да биде демократија. За
4 една нација да биде демократија, секој возрасен граѓанин кој ги исполнува критериумите
5 за гласање треба да има право на гласање. Владите кои не им даваат избор на нивните
6 граѓани да гласаат за повеќе од еден кандидат општо земено не се сметаат за вистински
7 демократии. Доказите покажуваат дека луѓето од целиот свет многу го вреднуваат
8 нивното право на гласање.

9 Во демократиите каде отворените избори се релативно нови, одзивот на гласачите е
10 најчесто многу висок. Но во други демократии, многу возрасни луѓе одбираат да не
11 гласаат. На пример, во американските државни избори во 2004, помалку од 60 проценти
12 од луѓето со право на глас излегоа на гласање. Нештата не се многу подобри ниту во
13 другите демократии. Кога првите отворени избори се одржаа во Литванија во 1993, повеќе
14 од 78 проценти од регистрираните гласачи учествуваа во гласањето, споредено со околу
15 50 проценти во изборите од 2004 година. Во изборите во 2006 во Чешката Република,
16 околу 65 проценти од луѓето со право на глас излегоа на гласање, при што беше забележан
17 значителен пад од изборите од 1992, кога 85 проценти од луѓето гласаа. Естонија забележа
18 како учеството од 78 проценти во 1990 падна на 58 проценти во 2003.

19 **Загриженост во врска со ниското гласачко учество во избори**

20 Многу експерти и обични луѓе во демократските држави се загрижени во врска со
21 ниското гласачко учество во избори. Демократските општества се обиделе на бројни
22 начини да го зголемат одзивот на гласачите. Закони и практики кои се чинат дека ја
23 зголемуваат бројноста при гласањето вклучуваат:

- 24 • Реклама или јавно поддржување на гласањето.
- 25 • Претходно испраќање на пример-гласачки ливчиња и гласачки информации по
26 пошта.
- 27 • Специјално гласање пред денот на изборите на соодветни локации.
- 28 • Електронски системи за гласање или гласање по пошта, при што граѓаните можат
29 да гласаат од дома.
- 30 • Регистрација на денот на изборите.
- 31 • Подолго работно време на гласачките места на денот на изборите.

32 Заради важноста која му се припишува на гласањето, некои луѓе кои ги загрижува
33 нискиот одзив имаат предложено гласањето да биде задолжително. Оваа практика се
34 нарекува задолжително гласање.

35 **Граѓанското учество и задолжителното гласање**

36 Во неколку демократски држави – вклучувајќи ги Аргентина, Австралија, Белгија,
37 Италија и Мексико – од граѓаните задолжително се бара да гласаат во државните избори.
38 Во овие земји на гласањето не се гледа само како на право, туку исто така и како на
39 граѓанска одговорност. Задолжителното гласање исто така има своја приказна и во
40 Соединетите Американски Држави. Сајмон Џекмен¹ од Универзитетот на Станфорд

¹ Simon Jackman

41 забележал дека Северна Дакота (1898) и Масачусетс (1918) ги измениле нивните уставни за
42 да дозволат задолжително гласање, но нивните законодавства никогаш не направиле
43 закони за да се направи гласањето задолжително.

44 Во државите со закони кои пропишуваат задолжително гласање, секој граѓанин мора
45 да биде регистриран и да се појави на гласачките места за да гласа. Од граѓаните не се
46 бара да гласаат за некој одреден кандидат. Понекогаш луѓето намерно ги прават нивните
47 гласачки ливчиња неважечки за да го покажат нивното негодување заради набројаните
48 кандидати или пак гласаат за било кој кандидат. Гласачите кои одбираат да не гласаат, а
49 немаат оправдана причина, мораат да платат мала парична казна.

50 Според Австралискиот институт за правно информирање, Австралијците кои не
51 гласаат, немаат „валидна и доволна“ причина за негласање и одбиваат да ја платат казната
52 можат да бидат затворени, иако оваа казна е ретка. Во други земји со задолжително
53 гласање, казните за лицата кои одбираат да не гласаат често не се извршуваат.

54 Општо земено, земјите кои имаат задолжително гласање исто така имаат јаки гласачки
55 системи централизирани на национално ниво. Во Перу, на пример, системот за
56 регистрација на гласачи го координира државна организација која ја одржува
57 националната гласачка база на податоци. На луѓето, штом ја достигнат возраста за
58 гласање, им се дава национална гласачка идентификациска картичка со фотографија и
59 отисок од прст. Регистрацијата се менува секојпат кога некој ќе се пресели.

60 **Задолжително гласање: Поддржувачи и противници**

61 Поддржувачите на задолжителното гласање имаат неколку аргументи зошто оваа
62 практика треба да се усвои од страна на демократските општества. Прво, законите за

63 задолжително гласање навистина го зголемуваат одзивот на гласачите. Политичките
64 научници Луј Масикот, Андре Бле и Антоан Јошинака², кои ги проучуваат земјите каде
65 гласањето е задолжително, проценуваат дека задолжителното гласање го зголемува
66 гласачкиот одзив од 8 до 15 проценти. Зголемувањето најчесто се забележува помеѓу
67 луѓето кои обично не гласаат, посебно сиромашните и помалку образованите. Како што
68 забележува Сајмон Џекмен, „исто толку колку што задолжителното гласање го зголемува
69 одзивот, задолжителното гласање ги отстранува социо-економските разлики во учеството
70 во избори.“ Кажано со други зборови, поддржувачите велат дека што е повисока стапката
71 на гласачко учество во демократски избори, тоа повеќе може да се каже дека тие избори
72 легитимно ја претставуваат волјата на народот.

73 Поддржувачите исто така гледаат важни граѓански добивки при задолжителното
74 гласање. Според нив, гласањето е потребен дел од работата на еден граѓанин. Иако тие
75 признаваат дека оваа одговорност може да ги натера луѓето да гласаат против нивната
76 волја, како што американскиот правен коментатор Џон Дин³ забележува, „исто такво е
77 задолжителното правило да се вози само на десната страна од патот. Да се бара од
78 граѓаните да гласаат не е поограничувачки од барањето да се регистрираат во гласачкиот
79 список. Тоа е дури и помалку ограничувачки од барањето од нас, на пример, да одиме на
80 училиште; да служиме во пороти, некогаш и со недели или месеци; да плаќаме даноци;
81 или да служиме војска кога ќе бидеме регрутирани... (Г)ласањето е најмалото нешто што
82 еден граѓанин може да го направи за неговата или нејзината држава.“ Понатаму,

² Louis Massicotte, Andre Blais, Antoine Yoshinaka

³ John Dean

83 поддржувачите тврдат дека преку гласањето се стекнува еден елемент на граѓанско
84 образование: кога луѓето би знаеле дека мораат да гласаат, тие би посветиле повеќе
85 внимание на ова прашање и би оделе на гласање поинформирани. Законите за
86 задолжително гласање ќе ја зајакнат идејата дека гласањето е многу важен дел од
87 демократското граѓанство.

88 Противниците на задолжителното гласање велат дека, барем во Соединетите
89 Американски Држави, граѓаните не *сакаат* задолжително гласање, факт подджан од
90 анкетата на Ејбиси Њуз⁴ спроведена во 2004. Всушност, противниците тврдат дека
91 нискиот гласачки одзив може да биде добар знак за целосно задоволство, а не
92 разочараност на гласачите од постојниот систем.

93 Затоа што гласањето е изразување верба во политичкиот систем, противниците на
94 задолжителното гласање исто така тврдат дека одлуката да *не* се гласа е една од неколкуте
95 можности кои граѓаните ги имаат за да се спротивстават на корупција или измама. Кога
96 луѓето имаат причина да веруваат дека нивните гласови нема да бидат избројани, ќе бидат
97 изманипулирани од страна на изборни службеници или на друг начин ќе бидат погрешно
98 претставени, принудувањето да гласаат ги тера луѓето да поддржат невалиден резултат.
99 Канадскиот академик Филип Палда⁵ се сложува: „Што помалку политичарите се
100 чувствуваат легитимни, толку повеќе се обидуваат да изгласаат закони кои околу нивните
101 режими ќе изградат Потемкинова фасада од граѓанско вклучување. Ова е причината зошто
102 земјите од Советскиот блок ги тераа граѓаните да гласаат.“ Приморувањето на луѓето да

⁴ ABC News

⁵ Filip Palda

103 гласаат на корумпирани или безначајни избори всушност ја намалува граѓанската моќ во
104 едно демократско општество.

105 Згора на тоа, противниците на задолжителното гласање се загрижени заради
106 централизираната владина контрола на информациите кои се потребни за задолжително
107 гласање. Денеска, кога компјутерите и базите на информации можат да откријат толку
108 многу за еден човек, децентрализираната контрола на гласачките информации е важен
109 начин да се заштитат граѓаните од националните влади со моќ во пораст. Уште поважно,
110 противниците тврдат дека гласањето не е обврска, туку привилегија. Ако целта е да се
111 поттикне граѓанско учество, тогаш постојат полесни и подобри начини од задолжителното
112 гласање да се поттикне граѓанска ангажираност. Со зголемување на нивото на
113 образование кое го добиваат луѓето, државите можат да им помогнат на своите граѓани
114 подобро да ги разберат прашањата од јавен карактер и начините како да се постават кон
115 нив. Потсетувањето на луѓето дека мораат да одберат да гласаат ја поттикнува личната
116 одговорност која е потребна за секоја демократија. На крајот, критичарите на
117 задолжителното гласање велат дека принуденото учество на милиони луѓе кои ниту знаат,
118 ниту пак се грижат за некои избори е контрапродуктивно.

119 Дали правењето на гласањето задолжително е чекор кон поголемо учество на подобро
120 информирани гласачи или контрапродуктивна стратегија која ќе ја ослаби граѓанската
121 моќ? Додека демократиите се обидуваат да ангажираат што е можно повеќе граѓани во
122 важниот чин на гласање, граѓаните мораат да бидат спремни аргументирано да
123 дискутираат во врска со овој и други предлози кои се појавуваат со цел изборите
124 вистински да станат репрезентативни (да ја претставуваат волјата на гласачите).

Задолжително гласање – Избрани извори

Ејбиси Њуз (ABC News), “Анкета на Ејбиси Њуз: Задолжително гласање” (11.06.2004),
<http://abcnews.go.com/images/pdf/883a44CompulsoryVoting.pdf>.

Џими Картер, “Перу може на САД да им држи лекција за водење избори,” дневен весник:
Atlanta Journal-Constitution (22.04.2001), достапен во Центарот Картер,
<http://www.cartercenter.org/viewdoc.asp?docID=140&submenu=news>.

“Задолжително регистрирање и гласање” (Кенсингтон, Нов Јужен Велс, Австралија:
Австралиски институт за правно информирање, Центар за пристап до правни информации,
2001),
http://www.austlii.edu.au/au/other/liac/hot_topic/hottopic/2001/4/4.html.

Дин, Џон В., „Дали е време да се разгледа можноста за закони за задолжително гласање?“
Напис: Правни коментари Фајндло (FindLaw's Legal Commentary) (23.02.2003),
<http://writ.findlaw.com/dean/20030228.html>.

Грачев, Марија, “Задолжително гласање” (Стокхолм, Шведска: Меѓународен институт за
демократија и гласачка помош, април 2001),
http://www.idea.int/vt/compulsory_voting.cfm.

“Претседателски избори: Извештај на ИДЕА за гласачкиот одзив” (Стокхолм, Шведска:
Меѓународен институт за демократија и гласачка помош, 12.11.2004),
<http://www.idea.int/vt/pres.cfm>.

Џекмен, Сајмон, “Задолжително гласање,” придонес кон *Меѓународната енциклопедија Елсемир
за социјални и бихејвиористички науки* (01.12.2004),
<http://jackman.stanford.edu/papers/cv.pdf#search='Compulsory%20Voting%20Simon%20Jackman%20to%20appear%20in%20the%20International%20Encyclopedia>.

Палда, Филип, “Гласај или...!” *Форум Фрејзер (Fraser Forum)* (февруари 2001),
http://oldfraser.lexi.net/publications/forum/2001/02/section_09.html.

Меѓународен обединет прес (United Press International), “Задолжително гласање предложено во
Канада,” *Вашигтон Тајмс (The Washington Times)* (01.01.2005),
<http://www.washtimes.com/upi-breaking/20050101-102110-6338r.htm>.

Задолжително гласање – Прашање за аргументирана дискусија со дадени аргументи

Прашање за аргументирана дискусија

Дали гласањето треба да биде задолжително во нашата демократија?

Аргументи за поддржување на прашањето за аргументирана дискусија

1. Поголемиот број демократски нации бараат од граѓаните да прават многу нешта кои се од јавен интерес, како плаќање даноци, испраќање на децата во училиште и служење како поротници. Гласањето е исто толку важно.
2. Демократијата се темели на идејата дека секој учествува и е одговорен за заедничкото добро. Ако демократијата подразбира владеење на луѓето, тогаш да се биде добар граѓанин значи активно да се селектира кој ќе ве претставува.
3. Постојат доследни докази дека задолжителното гласање го зголемува гласачкото учество, посебно помеѓу посиромашните и помалку образованите луѓе.
4. Демократски избраните влади се полегитимни кога гласа голем дел од населението.
5. Ако луѓето знаат дека ќе добијат парична казна за негласање, тогаш повеќе ќе внимаваат на идеите и позициите на кандидатите и ќе одат на гласачките места информирани.
6. Политичките партии можат повеќе да се сконцентрираат на запознавање на луѓето со своите идеи и кандидати отколку да се обидуваат да ги убедат да гласаат.

Задолжително гласање – Прашање за аргументирана дискусија со дадени аргументи

Прашање за аргументирана дискусија

Дали гласањето треба да биде задолжително во нашата демократија?

Аргументи за спротивставување на прашањето за аргументирана дискусија

1. Луѓето треба да имаат право да одбијат да учествуваат во политиката. Исто како што правото на слобода на говорот го вклучува правото да се молчи, правото на глас треба да го вклучува правото да НЕ се гласа.
2. Принудувањето на луѓето да гласаат на избори за кои веруваат дека се наместени или безначајни создава цинизам во врска со демократските процеси и е предавство за клучните демократски принципи.
3. Задолжителното гласање бара огромни и централизирани бази на податоци кои содржат информации за граѓаните. Во денешниот свет, каде компјутерите и базите на информации можат да откријат толку многу за еден човек, децентрализираната контрола на гласачките информации е важен начин да се заштитат граѓаните од националните влади со моќ во пораст.
4. Низок гласачки одсив може да значи дека гласачите се задоволни со постојниот систем и не чувствуваат потреба да го променат.
5. Луѓето кои се приморани да гласаат нема да бидат мудри или информирани гласачи. Исто така, луѓето кои гласаат спротивно од својата волја може просто да гласаат за кој било кандидат од списокот.
6. Високи степени на гласачко учество не значат дека луѓето се чувствуваат слободни или ја поддржуваат власта. Тоталитаристички влади често ги принудуваат луѓето да гласаат. На пример, гласачкиот одсив во Советскиот сојуз помеѓу 1950 и 1984 во просек беше 99,97 проценти.